

дезінфікуючі властивості від трьох до семи діб. Плівка, що залишається після обробки такими препаратами, проявляє низьку токсичність для людини, а також слабку корозійну активність до поверхонь.

Для обробки раньових поверхонь достатньо відомим лікарським засобом є диглюконат хлоргексидину, що належить до неpolімерного різновиду похідних гуанідину. Одним із найпоширеніших шкіряних антисептиків на водній основі є полімерне похідне — полігексаметиленгуанідін (ПГМГ), що є продуктом крупнотонажного синтезу.

На сьогодні до ННЦ «ІСЕ ім. Засл. проф. М.С. Бокаріуса» надходять запити щодо визначення складу водних розчинів антисептичних засобів (зокрема, на основі ПГМГ).

Було досліджено один вид дезінфектора із вмістом ПГМГ. Для визначення складу дезінфектор досліджували у вигляді спиртового розчину, а також сухого залишку після випарювання.

Методом газової хроматографії-мас-спектрометрії (ГХ-МС) у складі спиртових розчинів виявлено інтенсивний пік гліцерину та вкрай слабоінтенсивні піки дізооктилфталату та дізооктилтерeftалату. У складі газової фази будь-які компоненти не виявлено (у межах чутливості).

У результаті ІЧ-спектрометричного дослідження рідких засобів встановлено, що в їх ІЧ-спектрах наявний специфічний комплекс смуг поглинання, характерний для води (3400 та 1640 cm^{-1}).

Після висушування зразків в ІЧ-спектрах встановлено наявність смуг поглинання похідного гуанідину, зокрема,

полігексаметиленгуанідін гідрохлориду (роздвоєна смуга в діапазоні 3700-3000 cm^{-1} , роздвоєна смуга з двома максимумами при 1660 та 1640 cm^{-1}) та гліцерину (1111 та 1041 cm^{-1}).

Враховуючи, що зазначені спектри було отримано для зневоднених сухих зразків, та інформацію щодо наявності гліцерину у складі зазначених зразків за результатами ГХ-МС, можна констатувати, що отримані спектри характерні для суміші на основі переважно двох речовин — гліцерину та речовини — похідного гуанідину (зокрема, полігексаметиленгуанідін гідрохлориду).

Отже, комплекс методів, що містять газову хроматографію з маселективним детектуванням, та ІЧ-спектроскопію дає змогу отримувати інформацію щодо складу дезінфекторів на основі ПГМГ. Слід зазначити, що для більш повного дослідження (встановлення конкретного виду похідного гуанідину) слід застосовувати рідинну хроматографію.

Список використаних джерел

1. British Pharmacopoeia, 5th edition, 2005.
2. Асямова А. В., Герунов В. И. Производные гуанидина в медицине и сельском хозяйстве // Вестник Омского ГАУ. 2017. Вып. 4 (28). С. 130—135.
3. Mathias K. Oulé1, Richard Azinwi, Anne-Marie Bernier1, Tano Kablan, Anne-Marie Maupertuis, Stephanie Mauler1, Rose K. Nevry, Korami Dembélé, Lorraine Forbes, Lamine Diop. Polyhexamethylene guanidine hydrochloride-based disinfectant: a novel tool to fight meticillin-resistant Staphylococcus aureus and nosocomial infections // Journal of medical microbiology. 2008. V. 57. P. 1523—1528.

І. О. Савченко,

завідувач сектору Сумського відділення ННЦ «ІСЕ ім. Засл. проф. М. С. Бокаріуса», м. Суми, Україна,

Н. І. Панченко,

завідувач сектору Сумського відділення ННЦ «ІСЕ ім. Засл. проф. М. С. Бокаріуса», м. Суми, Україна,
e-mail: svhndise@meta.ua

СУДОВА ЕКОНОМІЧНА ЕКСПЕРТИЗА ЯК ЗАСІБ ФІНАНСОВОГО КОНТРОЛЮ ЗА ЗБЕРЕЖЕННЯМ ВІЙСЬКОВОГО МАЙНА

Анотація. Визначено джерела інформації щодо нормативно-правового регулювання в Україні питань збереження військового майна та об'єкти досліджень, що використовують під час проведення економічних експертиз, пов'язаних зі збереженням військового майна.

Ключові слова: військове майно, Збройні сили України, інвентаризація та утилізація.

Abstract. In this article, we have determined the specific sources of information according to the legal regulation in Ukraine from the question of military property and we have indicated objects of research, which used at conducting economic examination, which compare safety of military property. We have traced a feathers and problems of conducting examination in this field.

Keywords: military property, Military establishment, inventory, recycling.

Аннотация. Определены конкретные источники информации в части нормативно-правового регулирования в Украине вопросов сохранения военного имущества

и объектов исследований, которые используются при проведении экономических экспертиз, связанных с вопросами сохранения военного имущества.

Ключевые слова: военное имущество, Вооруженные силы Украины, инвентаризация и утилизация.

Питання збереження військового майна Збройних сил України є доволі актуальними, що зумовлено політичною та економічною ситуацією в країні та проблемами у військовій галузі, усунення яких дасть змогу унеможливити розкрадання, підміну та знищення військового майна.

Особливість і проблемність проведення економічних експертиз із питань збереження військового майна полягає, перш за все, у відмінностях організації його обліку, який здійснюють у спеціальному порядку, що визначений Кабінетом Міністрів України. Військові частини ведуть облік закріпленого за ними майна у кількісних, якісних, обліково-номерних і вартісних показниках.

Досліджуючи питання збереження військового майна, експерт перевіряє документи та обґрунтовує

нормативними актами розмір встановлених інвентаризацією нестач військового майна та розмір збитків від нестач, встановлений за актами контролюючого органу, його списання та передачу в оренду або іншій військовій частині.

Так, ст. 5 Закону України «Про правовий режим майна у Збройних Силах України» від 21.09.1999 р. № 1075-XIV [1] визначено, що для забезпечення постійного державного контролю за наявністю, якісним станом і ефективністю використання військового майна, закріпленого за військовими частинами Збройних Сил України, проводять його інвентаризація згідно з «Положенням про інвентаризацію військового майна у Збройних Силах», затвердженим Постановою КМУ від 03.05.2000 р. № 748 [2].

Відповідальність за нестачу військового майна несуть матеріально відповідальні особи. Рішення про відшкодування матеріальної шкоди, заподіяної внаслідок нестачі військового майна, ступінь відповідальності винних осіб ухвалюють на підставі матеріалів інвентаризації, під час проведення якої встановлено причини, розмір збитків та винних осіб, або результатів розслідування.

Досліджуючи питання щодо нанесення розміру збитків внаслідок нестач або втрат військового майна, експерту необхідно визначити його в розмірі, не меншому ніж залишкова вартість втраченого військового майна (відповідно до методики визначення залишкової вартості майна Збройних Сил України та інших військових формувань, затвердженої Постановою КМУ від 08.05.1998 р. № 759) [3].

Перелік військового майна, нестачу або розкрадання якого відшкодовують винні особи у кратному співвідношенні до його вартості, до 22.07.2020 р. визначала Постанова КМУ від 02.11.1995 р. № 880 «Перелік військового майна, нестача або розкрадання якого відшкодовується винними особами у кратному співвідношенні до його вартості» [4], із 22.07.2020 р.—перелік озброєння, зброї та боєприпасів до неї, нестача або розкрадання яких відшкодовується винними особами у кратному співвідношенні до їх вартості, затверджений постановою КМУ від 15.07.2020 р. № 604 [5] та обраховується у десяти-, п'яти- та двократному розмірі їх вартості.

Об'єктами судово-економічної експертизи в питаннях документального підтвердження розміру збитків від нестач, розкрадань або втрат військового майна мають бути накази на проведення інвентаризації, Акти та інвентаризаційні описи, книги або картки обліку матеріальних цінностей, звіти, первинні документи про рух військового майна (наряди на видавання (приймання) військового майна, атестати військової частини, рознарядки, акти приймання-передачі, атестати), дані бухгалтерського обліку тощо.

Під час проведення експертних досліджень щодо правильності списання військового майна експерту необхідно надати наступні документи: матеріали перевірок та інвентаризацій, акти якісного (технічного) стану, інспекторські посвідчення та акти списання в порядку, встановленому наказом МО України від 12.01.2015 р. № 17 «Про затвердження Порядку списання військового майна у Збройних Силах

України» [6] та наказом МВС України від 17.01.2017 р. № 25 «Про затвердження Порядку списання військового майна в Національній гвардії України» [7].

Окрему увагу слід приділити порядку утилізації військового майна, яке вивільняється в ході реформування Збройних сил України. Так, Порядком утилізації військового майна Збройних сил, затвердженим Постановою КМУ від 15.05.2003 р. № 705 [9], передбачено:

«військове майно, яке підлягає утилізації,— списане та непридатне для використання за призначенням військового майна, відновлення якого технічно неможливе або економічно недоцільне; військове майно, що не користується попитом на ринку (фізично та морально застаріле і зняте з озброєння); військове майно, що пропонувалося до реалізації, але протягом 3 років не було продане <...>».

Вартість військового майна, що підлягає утилізації, визначається на підставі звіту про оцінку майна... і не може бути нижчою ніж ринкова вартість металів, у тому числі дорогоцінних, та дорогоцінного каміння, що в ньому містяться».

Під час експертного дослідження питань передачі в оренду військового майна, повноти відображення за даними бухгалтерського обліку відповідно до вимог законодавства України, необхідно перевірити наявність дозволу військовій частині на передачу закріпленого за ними майна з проведенням конкурсу, чи не підпадає передане майно під перелік забороненого для передачі майна, наявності оцінки переданого майна, відображення за даними бухгалтерського обліку розрахунків по орендній платі, відповідності розмірів орендованих площ та правильності встановлення орендних ставок.

Отже, визначені джерела інформації щодо нормативного обґрунтування відповідного порушення та дослідження облікових документів військових частин є результатом повноти та правильності проведення судової економічної експертизи з питань збереження військового майна.

Водночас, у більшості проведених експертних досліджень експертам не вдалося надати категоричні висновки через те, що облікові документи військових частин на дослідження або не було надано, або вони були складені з порушенням вимог чинного законодавства.

Список використаних джерел

1. Про правовий режим майна у Збройних Силах України : Закон України від 21.09.1999 р. № 1075-XIV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1075-14> (дата звернення: 01.10.2020).
2. Положення про інвентаризацію військового майна у Збройних Силах : Постанова КМУ від 03.05.2000 р. № 748. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/748-2000-%D0%BF> (дата звернення: 01.10.2020).
3. Методика визначення залишкової вартості майна Збройних Сил України та інших військових формувань : Постанова КМУ від 29.05.1998 р. № 759 (зі змін. та допов.). URL: http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/KP151158.html (дата звернення: 01.10.2020).
4. Перелік військового майна, нестача або розкрадання якого відшкодовується винними особами у кратному співвідношенні до його вартості : Постанова КМУ від 02.11.1995 р. № 880. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/880-95-%D0%BF> (дата звернення: 01.10.2020).

5. Перелік озброєння, зброї та боєприпасів до неї, нестача або розкрадання яких відшкодовується винними особами у кратному співвідношенні до їх вартості : Постанова КМУ від 15.07.2020 р. № 604. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/604-2020-%D0%BF> (дата звернення: 01.10.2020).
6. Порядок списання військового майна у Збройних Силах України : наказ Міністерства оборони України від 12.01.2015 р. № 17. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0118-15> (дата звернення: 01.10.2020).
7. Порядок списання військового майна в Національній гвардії України : наказ МВС України від 17.01.2017 р. № 25. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0214-17> (дата звернення: 01.10.2020).
8. Порядок утилізації військового майна Збройних Сил : Постанова КМУ від 15.05.2003 р. № 705. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/705-2003-%D0%BF> (дата звернення: 01.10.2020).

Т. Н. Секераж,

кандидат юридических наук, доцент, ФБУ РФЦСЭ при Минюсте РФ,
г. Москва, Российская Федерация,

ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-7619-6992>, e-mail: t.sekerazh@sudexpert.ru

НОВЫЕ НАПРАВЛЕНИЯ ПСИХОЛОГИЧЕСКИХ ИССЛЕДОВАНИЙ В СУДЕБНОЙ ПСИХОЛОГИЧЕСКОЙ ЭКСПЕРТИЗЕ

Аннотация. Сообщено о становлении нового вида судебной психологической экспертизы в России — психологической экспертизы информационных материалов. Понятия объекта и предмета нового вида психологической экспертизы поданы в сравнении с традиционными понятиями. Определено юридическое значение новых направлений психологического исследования.

Ключевые слова: судебная психологическая экспертиза, информационные материалы.

Abstract. The article presents an analysis of legal norms from the point of view of forensic expertise. The definition of the expert concept of «provocation», which can be used in forensic psycholinguistic expertise, is given. The questions that can be put before the expert and the diagnostic complex «provoking a bribe» are proposed.

Keywords: forensic psychology, provocation, corruption crime, expert science.

Анотація. Повідомлено про становлення нового виду судової психологічної експертизи в Росії — психологічної експертизи інформаційних матеріалів. Поняття об'єкта і предмета нового виду психологічної експертизи подано в порівнянні з традиційними поняттями. Визначено юридичне значення нових напрямів психологічного дослідження.

Ключові слова: судова психологічна експертиза, інформаційні матеріали.

Судебно-психологическая экспертиза возникла в России в конце 1960-х — начале 1970-х гг. как основная форма применения психологических знаний в процессе раскрытия и расследования преступлений. В общей классификации судебных экспертиз судебно-психологическая экспертиза была отнесена к классу медицинских и психофизиологических экспертиз, в который (помимо психологической) вошли медицинская, психиатрическая и психолого-психиатрическая экспертизы [1]. Понятия предмета и объекта судебно-психологической экспертизы изменялись в процессе её становления и развития, в процессе формирования новых видов, применения психологических знаний не только в уголовном, но и в гражданском судопроизводстве. В настоящее время выделены основные предметные виды судебно-психологической экспертизы [2] и происходит формирование новых, что зависит в первую очередь от содержания закона,

определяющего потребность в применении психологических знаний в судопроизводстве и юридическое значение каждого вида экспертизы [3]. До недавнего времени существовали два основных типа судебно-психологической экспертизы — экспертиза в отношении живых лиц и посмертная экспертиза. В 2016 г. был принят ГОСТ-Р «Судебно-психологическая экспертиза. Термины и определения» [4], в котором зафиксированы основные понятия судебно-психологической экспертизы, проводимой в отношении живых лиц, и посмертной судебно-психологической экспертизы. Так, согласно ГОСТу, объектом исследования судебного эксперта-психолога является психическая деятельность подэкспертного лица в юридически значимых ситуациях. Предметом исследования судебного эксперта-психолога являются фактические данные о закономерностях и особенностях протекания и структуры психической деятельности человека, имеющие юридическое значение и влекущие определённые правовые последствия, устанавливаемые с помощью специальных знаний и практических навыков эксперта в области психологии путём исследования объектов, представленных на исследование. Судебно-психологическая экспертиза при этом динамично развивалась, и в её рамках сформировалось новое направление судебно-психологических исследований, отвечающее современным вызовам времени и потребностям правоохранительных органов и судов. Эти исследования вышли за пределы традиционных уже представлений об объекте и предмете судебно-психологической экспертизы. Новые направления связаны с психологическим и комплексным психолого-лингвистическим исследованием информационных материалов. Сегодня новое направление судебной психологической экспертизы прошло этап своего нормативного становления. Приказом Минюста России от 19.09.2017 г. № 169 в Перечень родов (видов) судебных экспертиз, выполняемых в федеральных бюджетных судебно-экспертных учреждениях Минюста России, и Перечень экспертных специальностей, по которым представляется право самостоятельного производства судебных экспертиз в федеральных бюджетных судебно-экспертных учреждениях Минюста России, внесены изменения: включён новый вид экспертизы «Психологическое исследование информационных материалов» и новая экспертная специальность «Психологическое